

RECENZIO

Bedekker a másvilágra

Zeke Gyula

*Tóth Vilmos: „NEMZETI
NAGYLÉTÜNK NAGY TEMETŐJE”
A Fiumei úti sírkert és a Salgótarjáni utcai
zsidó temető adattára.
Budapest, 2018, Nemzeti Örökség Intézete,
519 o.*

Kevesen vagyunk (és leszünk) olyanok, akik föl tudjuk mérni, micsoda munka van ebben a könyvben. S talán még kevesebben azok, akik nem csupán értékeljük, de a ritka szellemi csemegéknek kijáró élvezettel vesszük a kezünkbe, forgatjuk, nézegetjük és használjuk is majd. Mert olvasásról (s végképp: végigolvasásról) itt a műfaj okán eleve nem lehet szó. Vannak *Tóth Vilmos*nak a tárgyban ilyen, hagyományos értelemben is elolvasható könyvei, melyeket jó szívvel ajánlok a halál evilági kultúrája iránt érdeklődő olvasónak. Hiszen nagyon is jól ír ő, mondatai viszik a szemet, s szakmává szublimált halálvágya – hadd engedjek a könnyű paradoxonnak – a túl mélyen szunnyadó életkedvet is képes fölébreszteni. Magam alig ismerem embert, aki ennyire eleve elrendelten, ennyire cseppet sem látványos aprómunkával telt napok ezreit raskogtatva egymásra, s (ne felejtsem hozzátenni) ennyire tekintet nélkül erőfeszítése anyagi megbecsülésére dolgozik a művén – mert a halál sírkert-stációján való munkálkodás élete főműve, amelyet könyvekre, tanulmányokra, s kisebb szövegekre tagoltan ír meg.

E mostani vaskos, s vagy két kilós adattár úgy bővíti igen jelentősen önnön előzményeit, a Budapesti Negyed 1999-ben megjelent két kötetét (24–25. szám, A Kerepesi úti temető I–II.) és a *Nagy Károly Zsolt* fotós társszerzővel 2014-ben kiadott A Salgótarjáni utcai zsidó temető című munkát, hogy a legkevésbé sem teszi avulttá, s végképp nem fölöslegessé azokat. Ama múlt évezred végi úttörő munka első kötetéből ugyanis a szerző – terjedelmi és tar-

talmi okokból egyaránt helyesen (az ismétlés nem anyja semmilyen tudásnak) – nem emelte át a Kerepesi úti temető történetét mindmáig legteljesebben feldolgozó tanulmányát, az adattári rész viszont – a valahai második kötet névanyaga – jelen munkában több mint a kétszeresére nőtt. A Salgótarjáni utcai zsidó temetőt bemutató négy évvel ezelőtti kötet – az itt nagyjában megismételt adattár mellett – roppant igényes képes album is volt, szemben az itt csupán mutatóba hozott néhány felvétellel. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy jelen adattár a Kerepesi úti temető képanyaga esetében is bővülést jelent, hisz annak megismétlése helyett kizárólag új felvételekkel hozakodik elő. Az ott tágas bibliográfiai áttekintés itt válogatott összeállítássá szűkült, igaz, ki is egészült jó néhány azóta keletkezett cikkel és tanulmánnyal. Az adattár említett, bő kétszeres bővítése mellett a kötet komoly hozadéka végül az áttemettek listája.

Laikusként – s ismétlem, *Tóth Vilmos*hoz és egy kézen megszámálható szakmai társaihoz képest e téren valamennyien azok vagyunk – a munka két hiányosságra hívnám fel a figyelmet. (Reménybeli újranomása alkalmával mind a kettő könnyen orvosolható lesz.) A könyv első és

hátsó belső oldalain ott találjuk a szóban (azaz írásban) forgó két temető alaprajzának vázlatát. Mindkét esetben, de kivált a Kerepesi úti temető térképén oly aprók a parcellaszámok, hogy közönséges olvasószemüveggel nem, csupán nagyító segítségével láthatók, és avval is csak erős szemmeresztés árán. Föl nem foghatom azután és végül, miként hiányozhat a szerző neve a borítóról és a könyv gerincéről. A gerincen ráadásul – amelyet a könyvtárak szabadpolcain látni fogunk – helyette a kiadó, a NEMZETI ÖRÖKSÉG INTÉZETE logója látható az iménti módon kiírt névvel. Ez így nem csupán méltánytalan a szerzővel szemben, de félrevezető is, mert a kötet fellapozása előtt a tárgyban tájékozatlan olvasó számára azt sugallja, hogy valamiféle több szerzős, intézeti kiadványról van szó, holott valójában „csak” arról, hogy az egyébként igen igényes és alapos könyvtervezői és nyomdai munka mögé álló kiadó a belső címlapra számúzta az adattár egyetlen szerzőjét, s így a benne foglaltak egyetlen jogos szellemi tulajdonosát. Ez az eljárás, ismétlem, méltánytalan és indokolhatatlan.

BUDAPEST

Lapszámaink az alábbi helyeken
vásárolhatók meg:

- **Kiadónkban** Summa Artium Nonprofit Kft., Bp., V., Honvéd utca 3., V. emelet 13., munkanapokon 9–16 óra között, Telefon: +36-1 318-3938
- **az Írók Könyvesboltjában** Bp., VI., Andrassy út 45.
- **a Budapest Antikváriumban** Bp., IX., Üllői út 11-13.
- **a FUGA Budapesti Építészeti Központban** Bp., V., Petőfi Sándor utca 5.
- **a budapesti Relay és Inmedio üzletekben**